

19.10.2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laieksi lääkelain ja apteekkiverolain muuttamisesta, luonnos muistioksi lääketaksasta annetun asetuksen muuttamisesta ja arviomuistio itsehoitolääkkeiden saatavuudesta ja saatavuuden parantamisesta eri malleilla

Lausuntopyynnön diaarinumero: STM082:00/2018, STM/3925/2018

- 1) Lääkkeiden hintaa koskien sallittaisiin itsehoitolääkkeiden hintakilpailu pienentämällä valmisteen toimittamisesta saatavaa apteekin katetta. Ehdotuksen mukaan eräille itsehoitolääkkeille asetettaisiin enimmäishinta. Tästä olisi kuitenkin poikkeuksia: lisäneuvontaa vaativat lääkkeet, kipulääkkeet lukuun ottamatta ulkoisesti käytettäviä valmisteita, yskänlääkkeet ja eräät ummetus- ja ripulilääkkeet.

Jo nykyisin apteekit voivat halutessaan antaa kanta-asiakasalennuksia itsehoitolääkkeistä, mutta laajemman hintakilpailun mahdollistaminen on kannatettava ajatus. Kannatamme hintakilpailun toteuttamista ehdotetulla tavalla eli siten, että itsehoitolääkkeille asetetaan enimmäishinta, jolloin apteekki voi itse päättää myyntihinnan ja myydä itsehoitolääkkeen enimmäishintaa edullisemmin.

Lisäneuvontaa vaativat lääkkeet ja suun kautta otettavat särkylääkkeet tulee rajata pois hintakilpailun piiristä, koska näin voidaan hillitä em. lääkkeiden tarpeettoman käytön lisääntymistä. Sen sijaan muiden lääkevalmisteiden jättäminen hintakilpailun ulkopuolelle tulee tarkastella kriittisesti ja siihen olla painavat perusteet. Esim. ummetus- tai yskänlääkkeiden jättäminen hintakilpailun ulkopuolelle ei ole tarpeellista. Lääkemääräyksellä toimitettavat valmisteet tulee tässä vaiheessa jättää hintakilpailun ulkopuolelle.

Hintakilpailun mahdollisia vaikutuksia tulee arvioida huolellisesti. Asiaa tarkasteltaessa tulee huomioida, että hintakilpailun myötä farmaseuttisen lääkeneuvonnan tarve tulee korostumaan. Todennäköisimmin itsehoitolääkkeiden hintakilpailuun ryhtyvät kooltaan suuremmat ja kaupunkialueilla sijaitsevat apteekit.

19.10.2018

2) **Kommenttinne koskien ehdotusta oikaisuvaatimuksen poistamiseksi eräistä apteekkilupia koskevista Fimean päätöksistä.**

Kannatamme sitä, että esityksessä mainituista apteekkilupapäätöksistä valitetaan suoraan hallinto-oikeuteen ja mahdollisuus oikaisuvaatimuksen tekoon poistetaan, koska menettely ei tuo lisäarvoa prosessiin, vaan tehty oikaisuvaatimus ainoastaan pitkittää muutoksenhakuprosessin kokonaiskesto.

3) **Luonnoksessa ehdotetaan muutettavan apteekkiverolakia siten, että apteekkiveroasteikkoon lisätään joko uusi ylin liikevaihtoporras tai vaihtoehtoisesti korotettaisiin nykyisen asteikon neljän ylimmän liikevaihtoportaan veroprosenttia. Kommenttinne koskien ehdotusta.**

Apteekin tuottamat farmaseuttiset asiantuntijapalvelut tukevat potilaan lääkehoidon onnistumista ja sen takia em. palveluiden tuottamista kannattaa lisätä. Apteekista myydyn farmaseuttisen palvelutoiminnan arvon vähentäminen arvonlisäverottomasta liikevaihdosta on kannatettava ehdotus, koska näin palveluiden tarjonta todennäköisesti lisääntyisi ja hinta laskisi.

4) **Yleiset kommentit koskien luonnosta hallituksen esitykseksi**

Apteekkijärjestelmä tulee nähdä kiinteänä osana terveydenhuoltoa ja apteekit tulisi kytkeä entistä tiiviimmin osaksi potilaan lääkehoidon prosessia. Yhteistyötä apteekkien ja terveydenhuollon toimintayksiköiden välillä tulisi pyrkiä lisäämään. Apteekkien roolia erityisesti lääkehoitojen arvioinnissa ja seurannassa tulisi lisätä, jotta voitaisiin välttää tarpeetonta ja/tai toimimatonta lääkehoitoa ja siitä mahdollisesti seuraavia terveydenhuollon muita kustannuksia. Farmaseuttisen henkilökunnan lääkeneuvonnan avulla kyetään parantamaan hoitomyöntyvyyttä ja hoitoon sitoutumista, mikä edesauttaa lääkehoidon onnistumista.

5) **Arviomuistiossa esitellään ja arvioidaan nykyisten apteekkien palvelupisteiden perustamisen helpottamista siten, että jatkossa palvelupisteet perustettaisiin Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimealle tehtävällä ilmoituksella (malli 1). Palvelupisteitä saisi perustaa esimerkiksi kauppakeskitymiin, kauppoihin tai sosiaali- ja terveydenhuollon toimipisteiden yhteyteen, eikä palvelupisteiden määrää rajoitettaisi.**

Kommenttinne koskien mallia 1.

Lääkkeiden saatavuuden varmistamiseksi palvelupisteitä olisi hyvä olla nykyistä enemmän. Sen takia palvelupisteiden perustamista on tarpeen helpottaa. Myös perustamiskustannusten tulisi olisi nykyistä alhaisemmat.

19.10.2018

Terveyden- ja sosiaalihuollon yksöiden yhteyteen perustettava sivuapteekki tai palvelupiste sujuvoittaa asiakkaiden lääkkeiden saantia.

Palvelupisteestä tulisi voida toimittaa myös reseptilääkkeitä, jotta sairaalasta kotiutuvat ja päivystyspoliklinikalla asioineet potilaat saisivat lääkkeet samasta terveydenhuollon toimipisteestä ilman erillistä apteekkikäyntiä.

Liikkuva palvelupiste vie apteekkipalvelut asiakkaiden luo. Asiakas tilaisi etukäteen tarvitsemansa lääkkeet apteekista ja noutaa ne sitten liikkuvasta palvelupisteestä saaden samalla lääkkeitä koskevan informaation. Autossa voisi olla myös tavanomaisimpia reseptilääkevalmisteita saatavana.

Palvelupisteessä tulee voida harjoittaa myös terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen ja sairauksien ehkäisyyn liittyvän palvelutoimintaa, koska tämä mahdollistaa esim. laboratorio- ja apteekkipalveluiden tarjoamisen samasta liikkuvasta yksiköstä.

Myös palvelupisteautomaattien salliminen on kannatettavaa.

- 6) Arviomuistiossa esitellään ja arvioidaan eräiden itsehoitolääkkeiden myynnin laajentamista apteekkien ulkopuolelle myyntilupamenettelyn kautta. Tällöin myyntiluvanhakijat hakisivat itsehoitolääkevalmisteille apteekin ulkopuolella myytävän lääkkeen luokittelua. Ehdotuksen mukaan lääkkeitä myyvän myyntipaikan tulisi hakea Fimealta lupa itsehoitolääkkeiden myyntiin, ja myyntiä valvoisivat Fimea yhdessä maakuntien kanssa.

Kommenttinne koskien mallia 2.

Itsehoitolääkkeiden myyntiä ei tulisi laajentaa apteekkien ulkopuolelle, koska tämä heikentäisi lääketurvallisuutta.

Epätarkoituksenmukainen käyttö voi aiheuttaa monenlaisia haittoja mikä taas lisää terveyspalvelujen käyttöä ja kustannuksia.

Itsehoitolääkkeiden ostajalla on oltava mahdollisuus saada neuvoa lääkkeen käytössä. Apteekin farmaseuttisen henkilöstön antamalla neuvonnalla estetään itsehoitolääkkeiden virheellistä käyttöä ja opastetaan valitsemaan oikea tuote ja tarvittaessa ohjataan hakeutumaan lääkärin hoitoon.

Esitettyyn malliin liittyy myös muita epäkohtia: Lääkkeiden luokittelu valmisteisiin, joiden käyttöön ei arvioida liittyvän erityisen suuria turvallisuusriskejä, tekisi järjestelmän nykyistä monimutkaisemmaksi. Tähän ryhmään kuuluvia valmisteita olisi todennäköisesti vähän ja myyntiin tulisi silmien kostutustippoja yms. muita valmisteita, joita on myynnissä jo nykyisinkin, jolloin lääkkeiden saatavuus ei merkittävästi parane. Sen sijaan lääkkeiden myynnin salliminen päivittäistavara-kaupoissa lisäisi lupa- ja valvontamenettelyiden aiheuttamia kustannuksia merkittävästi.

19.10.2018

7) Yleiset kommentit koskien arviomuistiota ja näkemykset itsehoitolääkkeiden saatavuuden parantamisesta ja kilpailun lisäämisestä toimialalla.

Myös tulevaisuudessa apteekkien on hyvä olla riippumattomia muista lääkealan toimijoista.

Toimien tulisi suuntautua apteekkipalveluiden kehittämiseen ja saatavuuden lisäämiseen. Apteekkien sekä sivuapteekkien että palvelupisteiden ja noutolokerikkojen määrää on tarve lisätä ja parantaa siten apteekkipalvelujen alueellista saatavuutta.

Terveystieteiden ja myös lääkejälkelussa tulisi hyödyntää digitalisaation tarjoamia mahdollisuuksia nykyistä paremmin: mobiilisovelluksella, chat-palveluna tai muutoin etäyhteydellä toimivien palveluiden kehittäminen.

Valmistelija:

Apteekkari Kristina Mustonen

kristina.mustonen@eksote.fi

p. 044 791 4825